

Základy práce s informačními zdroji pro bakalářské SPSP

Brno, 27. 2. – 2. 3. 2023

Ing. Martina Nedomová, DiS.

Osnova kurzu

- **Práce s informacemi, základy EIZ, psaní odborných (závěrečných) prací (**samostudium**)**
- **Práce s elektronickými informačními zdroji**
  - ❖ základy vyhledávacích technik
  - ❖ tvorba rešeršního dotazu
  - ❖ praktické vyhledávání v oborových databázích
  - ❖ databáze elektronických časopisů/článků a elektronických knih
  - ❖ EBSCO Discovery Service a nadstavbové nástroje
- **Citace, citování, plagiátorství**
  - ❖ základní terminologie, citační styly
  - ❖ základy citování jednotlivých druhů dokumentů
  - ❖ citační software, zvláštnosti citování

Podmínky absolvování předmětu

Zápočet

- ❖ prostudování materiálu k samostudiu,
- ❖ účast na seminářích a přednášce,
- ❖ vypracování **dvou** praktických **úkolů** - online cvičení na citace a rešerše.

Termíny kurzu

❖ Týden od 27. 2.		samostudium
❖ PO 6. 3. 2023	16:00 – 17:40	seminář EIZ I. PC25
❖ PO 13. 3. 2023	16:00 – 17:40	přednáška na citace P22
❖ PO 20. 3. 2023	16:00 – 17:40	seminář EIZ II. PC25

Prezentaci, prosím, berte jako přehledovou. Možností a zdrojů je opravdu obrovské množství. Vyzkoušejte si uvedená praktická cvičení, podrobnější práce s databázemi bude obsahem následující lekce.

Přeji vám hodně štěstí při studiu. V případě jakýchkoli dotazů či problémů se prosím ozvěte na email nedomova@fss.muni.cz Pokusím se vám poradit co nejdříve to bude možné. Děkuji.

Práce s informacemi

Osnova přednášky

- Práce s informacemi
  - ❖ informační společnost
  - ❖ informační gramotnost

- Psaní odborných (závěrečných) prací

- Informační zdroje
  - ❖ typy informačních zdrojů
  - ❖ licencované zdroje
  - ❖ kde hledat knihy, odborné časopisy, informace z médií, závěrečné práce, referenční díla, statistické údaje, oborové brány

Práce s informacemi – cíle dnešní lekce

- Seznámíte se se základními pojmy.
- Dovíte se, co jsou to licencované databáze a jak se k nim na MU dostanete.
- Vyzkoušíte si vzdálený přístup k e-zdrojům.
- Naučíte se, kde hledat jednotlivé typy informačních zdrojů (články, knihy, ...).
- Zkusíte si praktická cvičení k některým e-zdrojům.

*"Information these days seems to be everywhere. But rather than making research easier, this has made it harder, because when doing research you don't just have to find **any** information, you have to find the **right** information."*

Informační společnost

- ❑ Založená na informacích a znalostech
- ❑ Problémy při práci s informacemi:
  - ❖ **velké množství**
  - ❖ **snadná dostupnost**
  - ❖ **kvalita**

Informační gramotnost

→ Rozpoznání informační potřeby

□ Schopnost **informaci**:

- ❖ **nalézt** – znalost informačních zdrojů a vyhledávacích strategií
- ❖ **vyhodnotit** – užitečnost/relevance
- ❖ **použít** – pro daný účel, znalost autorského zákona, problematiky citování a plagiátorství

Psaní závěrečných (odborných) prací

Propagační video Západočeské univerzity v Plzni

Metodika psaní odborných prací

- ❑ Dostatek času pro vyhledání a nastudování příslušné literatury
- ❑ Vypracování námětu závěrečné práce
- ❑ Vymezení času potřebného k sepsání textu
- ❑ Dodržení všech předepsaných formálních a odborných náležitostí

[Tip jak na psaní závěrečné práce \(KMSV\)](#)

Základní etapy přípravy písemné práce

- 1. Volba tématu a strategie přípravy**
2. Informační průzkum
3. Zpracování výsledků průzkumu
4. Výzkum
5. Tvorba práce
6. Příprava dokumentace
7. Příprava konečné verze práce
8. Odevzdání práce
9. Obhajoba - prezentace práce

Volba tématu

- ❑ Podívat se do [Archivu závěrečných prací IS MU](#)
- ❑ Případně na práce jiných univerzit:
[Vysokoškolské kvalifikační práce](#)

Kontrola podobnosti souborů v ISu pomocí systému Jako vejce vejci

The screenshot displays the ISu interface with several key elements:

- Navigation:** Domů, MOJE APLIKACE, Účitel, Lidé, Předměty, Publikace, E-learning, Obchodní centrum, Rozvrh hodin.
- Studium:** Soubory týkající se Vašeho studia. Includes buttons for STUDIJNÍ MATERIÁLY and POSKYTOVNY.
- Moje soubory:** Úložiště Vašich dat v ISu. Includes buttons for ÚSCHOVNA (circled in red) and MŮJ WEB.
- Popelnice:** Soubory smazané v posledních 30 dnech.
- Podobnosti:** Porovnání shodných paséží textů. Includes a button Vyhledat podobnosti mezi soubory.
- File Upload Confirmation:** Potvrzení: Úspěšně uloženo (celkem 1 soubor, 137.6 KB).
- File List:** A table showing file details:

NÁZEV	VLOŽIL	VLOŽENO	PRÁVA
Úschovna / Depository, učo 31279, M. Nedomová 31279 /3	Nedomová, M.	13. 9. 2004	
Průzkumy 131556871 /1	Nedomová, M.	4. 10. 2022	
učo 31279: Ing. Bc. Martina Nedomová, DiS. 136082418 /1	Nedomová, M.	Dnes	
test.docx	Nedomová, M.	Dnes	Út 7. 2. 2023 08:36

- Operations:** Otevřít soubor, Stáhnout soubor, Kopírovat adresu, Sdílet, Upravit společné vlastnosti, Kopírovat, Přesunout do popelnice, Přesunout jinem, Přejmenovat, Nastavit práva, ZIP Stáhnout jako ZIP, Sledovat, Vyhledat podobné dokumenty (circled in red), Změnit pořadí, Nastavit expiraci, Nastavit jako přečtené.

Nápověda pro práci se systémem

- Povolení/zakázání vkládání do Úschovny z neautentizovaného webu
- Hromadné prodloužení expirace souborů v Úschovně
- Vložení souborů do cizí Úschovny

Odevzdej.cz

Seminární a školní práce

Zkontrolovat práci na podobnosti

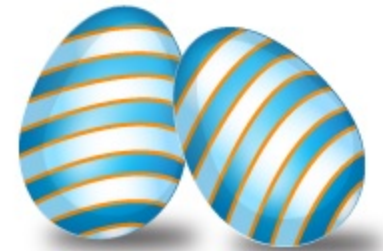
Soubor z PC: Soubory nevybrány.

nebo soubor přetáhněte sem

E-mail:

Po kontrole bude výsledek odeslán na zadaný e-mail a po 5 dnech z databáze vymazán.

Zkontrolovat

Pokud si chcete zkontrolovat svou seminární práci, zda neobsahuje větší celky textu, které nejsou odcitovány, můžete využít nástroj Odevzdej.cz

Cvičení

- ❑ V [Archivu závěrečných prací IS MU](#) si v části „Vyhledávání absolventů a závěrečných prací“ dohledejte **práce absolventů vaší katedry**, kteří již mají v archivu vloženou závěrečnou práci. Vyzkoušejte si různé typy **filtrů**. Zvolte si některý ze záznamů a prohlédněte si, co zde můžete najít (abstrakt, klíčová slova, posudky, plný text práce, návrh hodnocení).
- ❑ Zkuste si též vyhledávání v zahraniční databázi vysokoškolských prací. Zvolte si jeden ze záznamů a porovnejte s Archivem v ISu, co zde můžete najít (FT, abstrakt, ...).

Základní etapy přípravy písemné práce

1. Volba tématu a strategie přípravy
- 2. Informační průzkum**
3. Zpracování výsledků průzkumu
4. Výzkum
5. Tvorba práce
6. Příprava dokumentace
7. Příprava konečné verze práce
8. Odevzdání práce
9. Obhajoba - prezentace práce

Informační průzkum

- ❑ Práce s informačními zdroji
  - ❖ Hledání dokumentů, které souvisí se zvoleným tématem.

- ❑ Získání dokumentů pomocí následujících služeb*:
  - ❖ [Výpůjčka z knihovny \(absenční a prezenční\)](#)
  - ❖ [Výpůjčka/dodání dokumentu z jiné knihovny v ČR/zahraníčí – MVS/MMVS](#)
  - ❖ [E-prezenčka](#)
  - ❖ [Licencované databáze \(EIZ\)](#)
  - ❖ Internet

*jako dokument budeme pro potřeby naší výuky označovat texty, obrázky, fotky, videa tj. jakoukoli formu grafického znázornění informací

Informační zdroje

☐ **Knihy**

☐ **Periodika**

❖ odborné časopisy, magazíny

☐ **Referenční díla**

❖ encyklopedie, slovníky, tezaury, mapy, atlasy, bibliografie, adresáře, ročenky

☐ **Další zdroje**

❖ závěrečné práce, materiály z konferencí, vládní publikace, šedá literatura, noviny, newslettery)

☐ **Internet**

E-prezenčka

- <https://it.muni.cz/sluzby/e-prezencka>
- **prohlížení** naskenované studijní literatury z knihoven MUNI na obrazovce počítače bez možnosti jejího stahování a ukládání.
- pro studenty a zaměstnance MU
- přes 10 tis. titulů
- výpůjčka na 4 hodiny

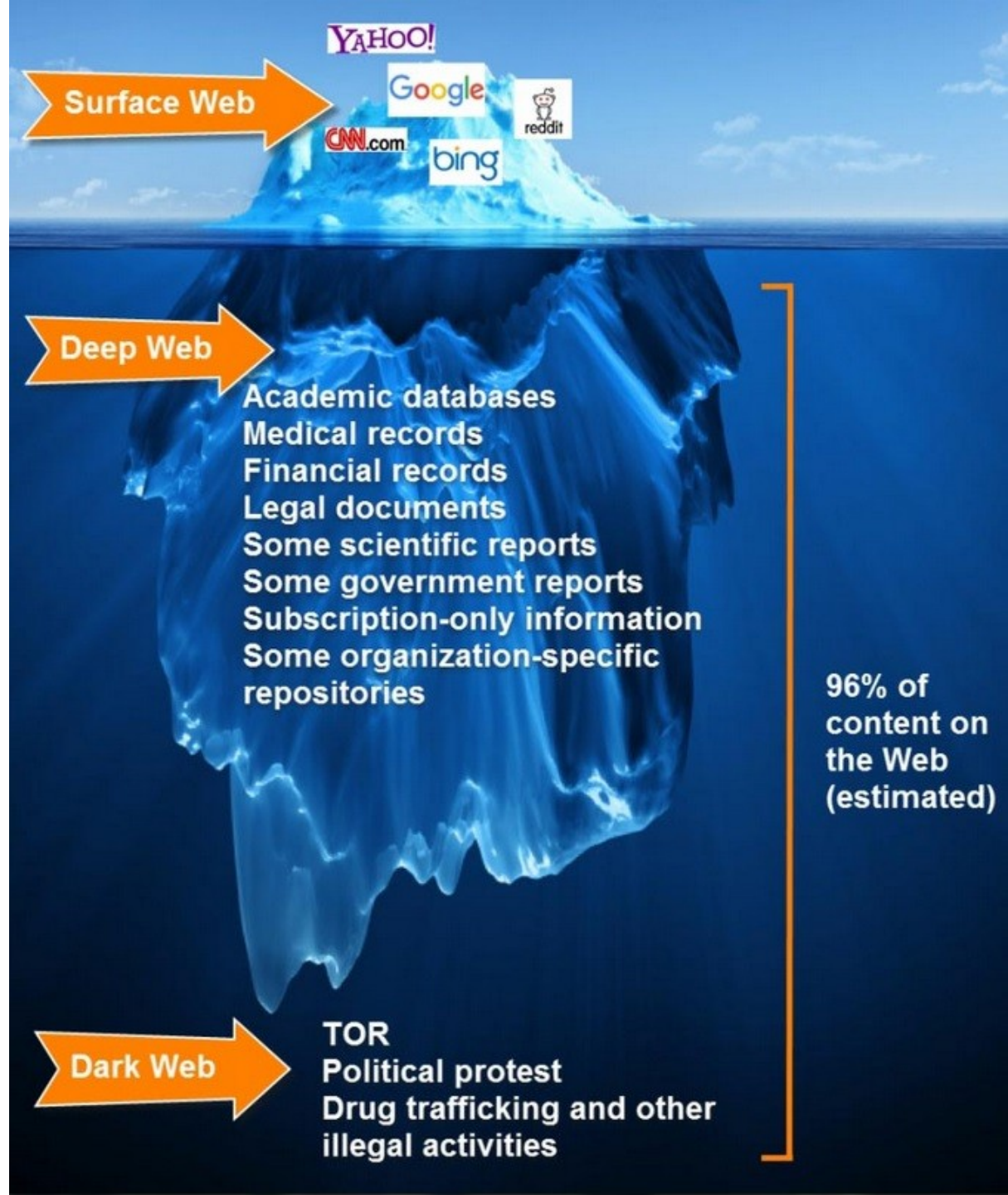
Cvičení

Jaký je rozdíl mezi těmito pojmy?

- **Surface Web**
- **Deep Web**
- **Dark Web**

Řešení naleznete na dalším slidu.

Surface Web
x
Deep Web
x
Dark Web

Licencované zdroje

Licencované zdroje I.

- ❑ další výrazy - komerční zdroje/databáze, elektronické informační zdroje, **e-zdroje**, **EIZ**, databáze, dokumenty v elektronické podobě

- ❑ Najdete zde různé druhy dokumentů (např. odborné články z časopisů, eknihy atd).

- ❑ **databáze jsou:**
  - ❖ **volně dostupné**
  - ❖ **komerční (licencované)**

Druhy databází

- ❑ **Bibliografické** – pouze základní "identifikační" údaje o dokumentech (název, autor, rok vydání atd.) + abstrakt

- ❑ **Fulltextové** – plné texty dokumentů

- ❑ **Multioborové** – dokumenty z různých oborů
  - ❖ rozsáhlé databáze – např. **ProQuest, Wiley, EBSCO**
  - ❖ není možné mít zaplacený přístup ke všem kolekcím, tj. ke všem fulltextům

Licencované zdroje II.

- za úplatu - **pro studenty MU zdarma** 😊
- informace jsou **prověřené** (prochází recenzním řízením)
- články většinou dostupné dříve než v tištěné podobě
- doporučený zdroj pro psaní seminárních a závěrečných prací**

Jak se dostanu k licencovaným zdrojům?

- ❑ stránky knihovny -

<http://knihovna.fss.muni.cz/e-zdroje>

- ❖ databáze k oborům vyučovaným na FSS

- ❑ Portál elektronických informačních zdrojů MU -

<http://ezdroje.muni.cz/>

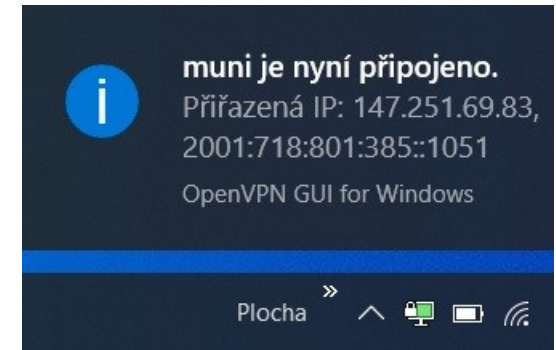
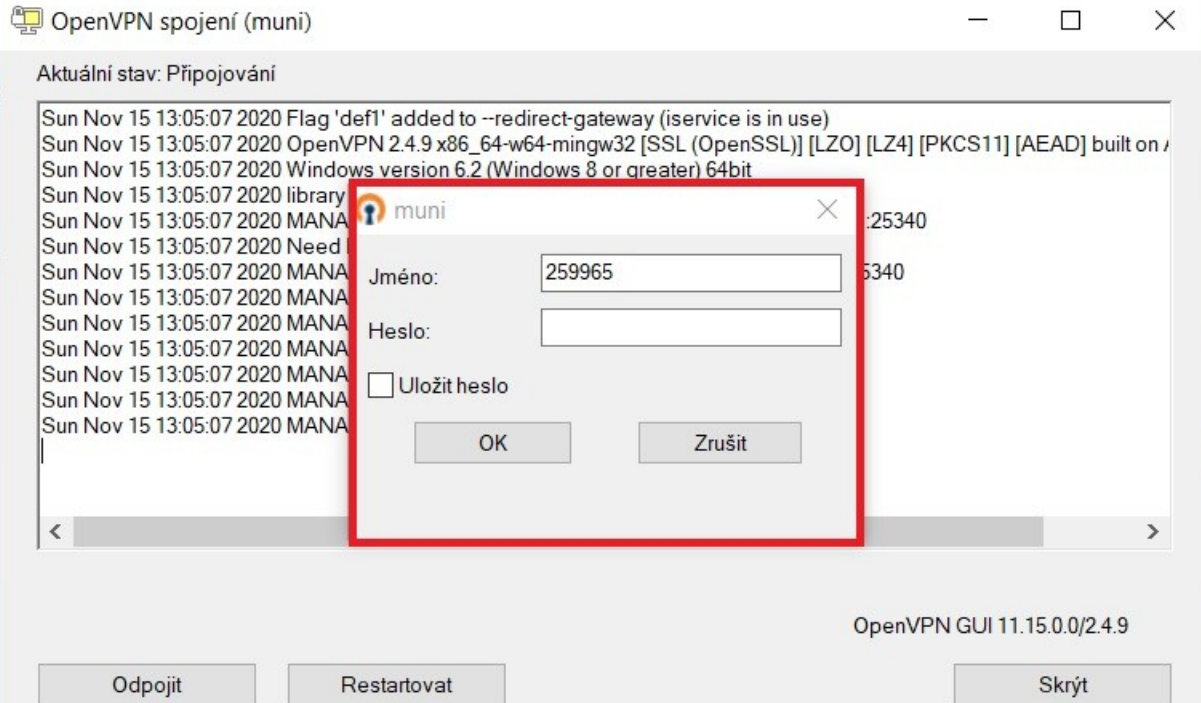
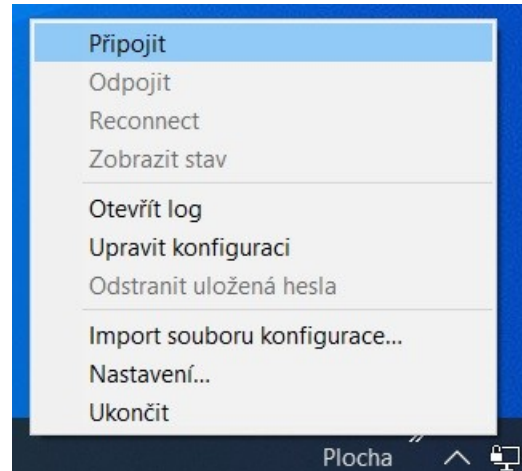
- ❖ databáze i z dalších oborů

Jak se dostanu k licencovaným zdrojům mimo počítačovou síť univerzity?

- Nastavte si na počítači [vzdálený přístup](#)
  - ❖ OpenVPN
  - ❖ Shibboleth
  - ❖ Ezproxy

Podrobnější návody a informace [zde](#).

OpenVPN

Kde hledat informační zdroje

Kde začít: vyhledávače, discovery systémy a vědecké sítě

Google Scholar

scienceOPEN.com
research+publishing network

- ❖ [EBSCO Discovery Service](#) - „akademický Google“ pro licencované i volně dostupné zdroje
- ❖ [Google Scholar](#) - vyhledávač odborné literatury
- ❖ [Science Open](#) - vědecká a publikační síť

Informační zdroje

☐ **Knihy**

☐ **Periodika**

❖ odborné časopisy, magazíny

☐ **Referenční díla**

❖ encyklopedie, slovníky, tezaury, mapy, atlasy, bibliografie, adresáře, ročenky

☐ **Další zdroje**

❖ závěrečné práce, materiály z konferencí, vládní publikace, šedá literatura, noviny, newsletters)

☐ **Internet**

Kde hledat odborné časopisy I.

- EBSCO
- JSTOR
- ProQuest
- Sage Journals Online
- ScienceDirect
- SpringerLink
- Wiley Online Library

Multioborové databáze jsou dobrým startovním místem pro vyhledávání

Můžete je prohledávat hromadně prostřednictvím [discovery.](#)

Kde hledat odborné časopisy? I.

- ❑ **SocINDEX with Full Text** (přístup z databáze EBSCO)
- ❑ **ProQuest Social Sciences Databases - Social Science Database** (přístup z databáze ProQuest)
- ❑ **Sage Journals Online - Social Work & Social Policy**
- ❑ **SpringerLink - Social sciences › Social policy**

Kde hledat odborné časopisy II.

☐ Volně dostupné zdroje:

- ❖ [Directory of Open Access Journals \(DOAJ\)](#) - adresář vědeckých a akademických časopisů s otevřeným přístupem, přes 18.000 čas.

- ❖ [Central European Journal of Social Sciences and Humanities \(CEJSH\)](#) – abstraktová a fulltextová databáze článků uveřejněných ve vědeckých časopisech z oblasti humanitních a společenských věd vycházejících v ČR, SR, v Maďarsku, Polsku, atd.

Cvičení

- ❑ Prosím, prostudujte si, jak funguje tzv. **vzdálený přístup k e-zdrojům** (tj. mimo počítačovou síť MU) - <https://ezdroje.muni.cz> - sekce vzdálený přístup a jeden z přístupů si zvolte pro další práci.

- ❑ Poté se zkuste připojit do databáze **Sage Journals**.

- ❖ Na stránce **ezdroje.muni.cz** si zvolte „zdroje abecedně“ .
- ❖ Dohledejte si databázi **Sage Journals**, u ní si klikněte na „více informací“ a poté zvolte dole na stránce přihlášení „Shibboleth“ .
- ❖ Následně se zobrazí tabulka, do které zadáte UČO a primární heslo. Případně českou federaci a následně MU. Alternativou samozřejmě zůstává přihlášení přes Ezproxy.
- ❖ Jak by měla stránka databáze vypadat, si můžete zkontrolovat na dalším slidu.

Sage Journals Online - HSS

Otevřít zdroj

Kolekce **Sage Full-Text - Humanities and Social Science** (HSS) zahrnuje cca 750 titulů elektronických plnotextových časopisů z oblasti humanitních a sociálních věd od vydavatelství Sage Publications od roku 1999 do současnosti.

V rámci předplatného jsou dostupné i časopisy v tzv. hlubokém archivu Sage (Sage Deep Backfile Package), který obsahuje archivní ročníky cca 450 časopisů, a to počínaje vždy prvním vydaným číslem až do konce roku 1998.

📄 [hss2021_package-list.xlsx](#) – Sage Journals Online - seznam časopisů

📄 [deep backfile list.xlsx](#) – Sage Deep Backfile seznam časopisů

Dodatečné informace o zdroji

Tento zdroj je indexován ve službě [discovery.muni](#).

Tento zdroj má podporu služby [Full Text Finder](#).

Tento zdroj podporuje vzdálený přístup přes technologii [Shibboleth](#).

UČO

Primární heslo

Zapamatovat si mě

PRIHLÁSIT

> [Mám problém s přihlášením](#)

Atributy pro službu Atypon

Bezpečnostní politika služby Atypon

UČO	259965@muni.cz
Jméno	Dana Mazancová
Organizace	Masarykova univerzita
Vztah k organizaci	<ul style="list-style-type: none"> • employee • member • staff
Oprávnění	<ul style="list-style-type: none"> • MU.employees • urn:mace:terena.org:tcs:personal-user • urn:mace:terena.org:tcs:escience-user • urn:mace:dir:entitlement:common-lib-terms

Zapamatovat souhlas

ANO, AKCEPTUJI

NE, NEAKCEPTUJI

SAGE Journals has a new look - see what this means for you

Your gateway to world-class research journals

Enter search terms...

[Advanced search](#)

Browse journals by discipline

Health Sciences

Life & Biomedical
Sciences

Materials Sciences &
Engineering

Social Sciences &
Humanities

All SAGE Journals

Náhled databáze Sage Journals po přihlášení přes Shibboleth.

Další verze cvičení pro zvědavé – i když vyhledávání v databázích bude součástí až další lekce, tak si můžete v této databázi najít zdroje (např. články) týkající se „mass media communication“. Vyhledávejte v angličtině, téma si můžete zkusit více upřesnit. Pokud si chcete následně přečíst celý text, tak by u záznamu mělo být uvedeno „Full Access“.

How to Read (and Understand) a Social Science Journal Article

Kde hledat knihy I.

☐ Katalogy

- ❖ [Katalog MU Aleph](#)
- ❖ Souborné katalogy – [knihovny.cz](#), [CASLIN](#)
- ❖ [Ebsco Discovery Service](#)

☐ Licencované databáze

- ❖ [Ebsco eBooks Academic Collection](#)
- ❖ [Sage Knowledge](#)
- ❖ [Taylor&Francis eBooks](#)

Kde hledat knihy II.

□ Další zdroje

- ❖ [OAPEN Library](#) - volně přístupné akademické knihy, zejména z oblasti humanitních a společenských věd
- ❖ [Directory of Open Access Books \(DOAB\)](#) - seznam recenzovaných knih (OA), přes 64000 knih
- ❖ [Google Books](#)

- [E-kniha na počkání](#) - způsob nákupu e-knih dle požadavku uživatelů, platforma ProQuest Ebook Central

Cvičení

- ❑ Otevřete si stránku <https://katalog.muni.cz>
- ❑ Dohledejte si knihu „ **MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ, ed. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi.***
- ❑ Které knihovny MU ji mají ve fondu? Je dostupná i na FSS? A pokud ano, je právě vypůjčená? Existuje ve formě e-prezenčky?
- ❑ V dolní části stránky si zvolte „Abecední procházení“. Zde můžete vyhledávat podle tématu dokumentu. Zadejte si výraz, který Vás aktuálně zajímá a projděte si zobrazené výsledky.
- ❑ Zkuste si též zobrazit „Nové tituly v katalogu“ za posledních 5 dnů 😊

Kde hledat informace z médií?

□ Denní tisk, TV a rozhlasové vysílání:

- ❖ [NewtonOne](#) - databáze českých mediálních zdrojů, u většiny zdrojů je archiv cca do roku 1996
- ❖ [PressReader](#) - zahraniční deníky a populárně naučné časopisy ze 100 zemí světa, archiv je u většiny titulů 3 měsíce

Kde hledat závěrečné práce?

- ❖ [Archiv závěrečných prací MU – Thesis](#)
- ❖ [Vysokoškolské kvalifikační práce – Theses](#)
- ❖ [DART – Europe E-theses Portal](#) (evrop. závěrečné práce)

Kde hledat referenční díla?

❖ [Gale e-books](#)(encyklopedie)

❖ [The World Factbook](#)

Kde hledat další oborové zdroje?

- ❖ Sociální práce
- ❖ Sociální služby
- ❖ Fórum sociální práce
- ❖ Fórum sociální politiky
- ❖ Výzkumný ústav práce a sociálních věcí

Kde hledat statistické údaje?

❖ Český statistický úřad

❖ Eurostat

Kde hledat další zdroje?

- ❖ [Social Science Research Network](#) - brána k informačním zdrojům pro oblast humanitních věd a výzkumu (abstrakty)
- ❖ [ICPSR \(Inter-university Consortium for Political and Social Research\)](#) – sociálněvědný datový archiv
- ❖ [ROAD - the Directory of Open Access scholarly Resources](#) - časopisy, konferenční sborníky, akademické repozitáře)
- ❖ [Google Scholar](#)

Shrnutí

❏ **Psaní závěrečných prací**

- ❖ **Volba tématu** → Kontrola v Archivu závěrečných prací IS MU

❏ **Informační průzkum – kde hledat ...**

- ❖ Katalogy knihoven
- ❖ Licencované zdroje
- ❖ Veřejné dostupné zdroje

❏ **Pro vyhledávání odborných informací používejte licencované informační zdroje**

- ❖ Ověřené, kvalitní, jedinečné informace

❏ **Seznam databází**

- ❖ Stránky knihovny
- ❖ Portál elektronických informačních zdrojů

❏ **Mimo počítačovou síť MU si nastavte vzdálený přístup**

- ❖ OpenVPN, Shibboleth, Ezproxy

3 nejdůležitější odkazy z této prezentace 😊

[Elektronické zdroje na MU](#)

[Vzdálený přístup](#)

[Knihovna FSS MU - ezdroje](#)

- ❑ **Pro vyhledávání odborných informací používejte licencované informační zdroje**
  - ❖ Ověřené, kvalitní, jedinečné informace

- ❑ **Seznam databází**
  - ❖ Stránky knihovny
  - ❖ Portál elektronických informačních zdrojů

- ❑ **Mimo počítačovou síť MU si nastavte vzdálený přístup**
  - ❖ OpenVPN, Shibboleth, EZproxy

Literatura

KATUŠČÁK, D., B. DROBÍKOVÁ, R. PAPÍK. *Jak psát závěrečné a kvalifikační práce*. Nitra: Enigma, 2008, 161 s. ISBN 978-80-89132-70-6.

BOTHMA, Theo. *Navigating information literacy: your information society survival toolkit*. 3rd ed. Cape Town: Pearson Education, 2011, 208 s. ISBN 9781775782278.

GRÖPPEL-WEGENER, Alke a Claire PENKETH. *The fishscale of academicness*. [Staffordshire]: Staffordshire university, [2013]. A Tactile Academia book. ISBN 978-0-9927884-0-7.

Děkujeme vám za pozornost

Ing. Martina Nedomová, DiS.

nedomova@fss.muni.cz